

בתי המשפט

א 007629/04		בית משפט השלום ירושלים	
תאריך: 27/03/2006		כב' השופט א' דראל	בפני:

בעניין: אביגדור מאירוביץ'
ע"י ב"כ עו"ד דורון גנסיך
נגד
התובע

1. הפול – חברה לביטוח בע"מ
2. אבנר – איגוד לביטוח פגעי רכב
ע"י ב"כ עו"ד מאיה בצלאל
הנתבעים

פסק דין**מבוא**

1. התובע, יליד 1968, נפגע בתאונת דרכים שאירעה ביום 22.6.03 בעת שנהג על אופנוע. התובע בלם את האופנוע באופן פתאומי והועף ממנו לכביש.
2. כתוצאה מהתאונה נגרמו לתובע שבר במרפק יד ימין, שבר בשורש כף היד השמאלית ושבר בכף רגל שמאל. התאונה הייתה תאונת עבודה והוכרה ככזו על ידי המוסד לביטוח לאומי.
3. הנתבעים הם מבטחי השימוש באופנוע בו נהג התובע והם אינם כופרים בחבותם לשאת בנזקיו.
4. הערכת הנזקים שנגרמו לתובע עקב התאונה היא העומדת בבסיסה של המחלוקת וזאת על רקע טענת התובע כי אינו יכול עוד לעבוד כסופר סת"ם, עיסוק בו עסק עובר לתאונה. הערכה זו מחייבת בחינה של כושר השתכרותו של התובע בעיסוק זה בשים לב לכך שלא הובאה כל ראיה, למעט עדות התובע, לעניין גובה ההכנסה ממנו ושיעור הגריעה מכושר השתכרותו של התובע על רקע הנכות שנקבעה.

קביעת הועדות הרפואיות של המוסד לביטוח לאומי

5. לתובע נקבעה על ידי המל"ל נכות צמיתה בשיעור של 27.1%, בהתאם לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), תשט"ז - 1956 (להלן: "התקנות"), לפי הפירוט שלהלן:
- 10% נכות לפי סעיף 35 (1) ב' לתוספת- בגין הפגיעה במרפק.
 10% נכות לפי סעיף 35 (1) ב' לתוספת- בגין הפגיעה ביד שמאל.
 10% נכות לפי סעיף 31 (4) (א) 2 לתוספת-בגין הפגיעה בעצב המדיאני.
6. בתיאור האבחנה נכתב כי:
- "המצב הקליני של הרגל הימנית למעשה תקין לחלוטין. אין בסיס לקביעת נכות כלשהי בקשר לכך. הארטליה בתחום מרפק ימין, עם הגבלה תנועתית מינימלית תואם הגדרה של 10% לפי 35 (1) ב'." המצב הקליני של היד השמאלית תואם את סעיף 35 (1) ב' - 10%. כמו כן, הועדה קובעת נכות של 10% עקב הפגיעה בעצב המדיאני בצורה קלה לפי 31 (4) (א') (2) - 10%..."
7. הועדה המליצה על קיום דיון בהפעלת תקנה 15 לתקנות 'מאחר וההגבלות דלעיל מפריעות בעבודתו כסופר סתם', אך בהמשך מצאה הועדה כי 'חזר לעבודתו כמורה' ולכן אין מקום להפעלת תקנה 15.
8. קביעות הועדה הרפואית של המוסד לביטוח לאומי מחייבות מכח סעיף 6ב' לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה - 1975.

ההשלכות התפקודיות של הנכות

9. אין ספק כי התובע סובל ממגבלה בפעולת שתי הידיים. מגבלה זו מפריעה לו בחיי היום יום ובעיקר, לפי הנטען, מונעת ממנו לעבוד כסופר סת"ם.
10. התובע טען כי הוא מוגבל בביצוע פעולות רבות. הוא ציין בתצהירו כי אינו מסוגל להשאיר את היד הימנית בתנועת כפיפה יותר מפרק זמן קצר ביותרוכי הוא מרגיש כאבים חזקים מאוד במרפק. עוד הוא ציין כי הוא מתקשה בשימוש ביד שמאל לצורך יצוב היד על גבי משטח עבודתו. הוא התלונן על חוסר תחושה ותחושת נימול תמידית באצבעות 1, 2 ביד שמאל.

רכיבי הנזק

11. התובע עותר לפיצוי עבור הנזק הלא ממוני שנגרם לו עקב התאונה ולפיצוי עבור הפסד ההשתכרות בעבר, הגריעה מכושר ההשתכרות בעתיד, עזרה וסיעוד, נידות והוצאות.

הנזק הלא ממוני

12. התובע זכאי לפיצוי עבור הנזק הלא ממוני לפי אחוזי הנכות שנקבעו לו (27) ועבור ימי האשפוז (5 ימים), בהתאם לתקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (חישוב פיצויים בשל נזק שאינו נזק ממון) תשל"ו – 1976.
13. לפיכך, אני פוסק לתובע סכום של 44,500 ₪ ברכיב זה.

הפסד ההשתכרות – כללי

14. התובע טוען כי עבד בשני עיסוקים שונים: מורה במדרשת הרובע היהודי ובמקביל עבד כסופר סת"ם הכותב ספרי תורה. בעוד שביחס לעיסוק הראשון, הציג התובע תלושי שכר, ביחס לעיסוק השני אין כל תיעוד כתוב לגבי הכנסותיו ומדובר בהכנסות שלא דווח עליהן לרשויות המס. על ההכנסות מעיסוק זה ניתן היה ללמוד רק מפיו של התובע.

15. באשר לעיסוק הראשון, עבד התובע באופן חלקי כמורה במכללה לבנות והשתכר שכר שנע בין 2,800 ₪ ל- 4,500 ₪ (סעיף 6 לתצהיר).

16. מתלושי שכר שהוגשו ומטפסי 106 שנתיים שהוגשו (ת/3) עולה כי שכרו השנתי של התובע במהלך השנים השונות היה לפי הפירוט שלהלן:

<u>שנה</u>	<u>שכר שנתי לאחר ניכוי מס</u>	<u>שכר חודשי ממוצע</u>
1996	₪ 13,261	₪ 1,105
1997	₪ 29,636	₪ 2,470
1998	₪ 48,594	₪ 4,050
1999	₪ 55,641	₪ 4,637
2000	₪ 56,673	₪ 4,723
2001	₪ 49,633	₪ 4,136
2002	₪ 32,634 (ל- 9 חודשים)-	₪ 3,626

17. התובע טען כי כדי לשפר את הכנסתו החל בלימודי הלכות וטכניקה של כתיבת סת"ם. הוא החל לעבוד בעיסוק זה מאז 1991-1992 (סעיף 8 לתצהירו).

18. בעבודתו כסופר סת"ם החל התובע לכתוב ספרי תורה לפני התאונה. הוא הספיק, לדבריו, עד לתאונה להשלים את כתיבתם של שני ספרים כאשר קיבל עבורם סכום של כ- 33,000 דולר. מסכום זה יש להפחית את ההוצאות לצורך הכנת הספרים (כ- 7,000 דולר) וההכנסה לה טוען התובע מכתובתו של כל ספר היא בסכום של כ- 26,000 דולר.

19. משך הכתיבה של כל אחד מהספרים הוא כשנה בממוצע (למרות שהתובע טען כי עשה זאת מהר יותר) ולפיכך, מדובר בהכנסה נוספת של כ- 2,150 דולר לערך לכל חודש שערכם, לטענת התובע, עולה על 10,000 ₪.

20. בנוסף, התובע העיד כי כתב מזוזות : 40-50 מזוזות מדי חודש בהכנסה של כ- 40-45 דולר למזוזה. לטענת התובע מדובר בהכנסה נוספת של כ- 1,800 דולר לחודש אם כי התובע לא עבד על המזוזות ועל ספרי התורה במקביל ולכן אין לראות בהכנסה זו כהכנסה מצטברת.
21. מכאן, שהתובע טוען כי השתכר לפני התאונה סכום של כ- 4,000 – 5,000 ₪ מעבודתו כמורה וסכום נוסף של כ- 10,000 ₪ מעבודתו כסופר סת"ם.
22. אשתו של התובע, גבי חנה מאירוביץ, תיארה בעדותה כי התובע היה מקדיש את כל השעות שבהן שהה בביתו לכתיבת ספר התורה (עמ' 6, ש' 2-1). היא סיפרה כי היה עובד בבוקר ושני ערבים בשבוע ואת שעות הערב בימים שבהם לא עבד הקדיש לכתיבה והיה 'עובד ממש לתוך הלילה' (עמ' 6, ש' 5).
23. התובע תיאר בתצהירו כי קיבל פניות לכתיבת ספרי-תורה לפני התאונה ולהערכתו הפך להיות יותר ויותר מוכר כבעל מקצוע בתחום זה. עוד הוא מציין כי עם השנים התכוון להפוך את העיסוק בתחום זה לימסודרי ולהירשם במס הכנסה, אך התאונה עצרה את תוכניותיו (סעיף 27 לתצהירו).
24. לתמיכה בטענותיו, הביא התובע ראיות לכך שכתב את ספרי הסת"ם. לתצהירו צורפו הזמנות שהוכנו בעת הכנסת ספר התורה (ת/7), ידיעות עיתונאיות שנכתבו בעיתונות האנגלית בסמוך לטקס (ת/8), (ת/9) ותוצאות הבדיקה של הספר. עוד הוגשו כראיות תמונות בהם מצולם גם התובע בטקס, תמונות המראות אותו עובד ודוגמא של קלף שנכתב על ידי התובע (ת/1). בנוסף הוגש צילום מדרכונו של התובע ממנו עלה כי נסע ללונדון (לא בלוויית רעייתו) במועדים שנטענו על ידו.
25. עם זאת, כאמור, לא הובאה כל ראיה לעניין ההכנסה שנתקבלה למעט עדות התובע. התובע טען בהקשר זה כי אנשי הקשר עמו הם תושבי חוץ ואינם יכולים להעיד בישראל (סעיף 36).

שיעור הגריעה מכושר ההשתכרות

26. התובע הסכים כי הוא אינו מוגבל למעשה בעבודת ההוראה אך טען כי בעקבות התאונה נבצר ממנו לעבדו כסופר סת"ם. לפי האמור בתצהירו לקראת סוף שנת 2004 ניסה לשוב ולכתוב מזוזות אך גילה כי הוא מתקשה בכך. הוא מציין בתצהירו (סעיף

20) כי עקב הגבלה של כיפוף וכאבים במרפק ימין הוא אינו יכול להחזיק את יד-ימין בתנועת כפיפה למשך זמן ממושך ולכן אינו יכול להמשיך ולכתוב.

27. בתצהיר ובעדות הוא תיאר והדגים את האופן שבו מבוצעת הכתיבה:

"את יד שמאל עלי להניח על הקלף בשעת הכתיבה כדי שהיא תייצב אותי בעת הכתיבה. אינני מסוגל לבצע פעולה זאת מאז התאונה, שכן פעולת לחיצה זאת מפעילה כח רב ולחץ על שורש כף יד שמאל, וגורמת לי לכאבים בלתי נסבלים. ניסיתי לכתוב בצורה שכזאת, אך נאלצתי להפסיק אחרי מספר נסיונות." (סעיף 21 לתצהיר).

28. התובע תיאר את הנסיונות שעשה לחזור לעבוד כסופר סת"ם, אך בסופו של דבר נואש והגיע למסקנה כי אינו מסוגל.

29. בפתח עדותו הדגים התובע את הכתיבה. האופן שבו הציג התובע את המגבלה תואר בעמ' 7 לפרוטוקול:

"התובע מדגים כאשר הוא יושב ליד שולחו וכשמולו דפים, דיו, ונוצת כתיבה. מחזיק עם ידו האחת את הנייר ובעת הכתיבה תומכת היד הימנית בחלקו השני של הנייר כשהתובע עצמו רוכן לכיוון הנייר, כשהמרחק בין ראשו לבין הנייר הוא כ- 5 ס"מ וכל גופו מכופף לעבר הנייר."

30. בהמשך דבריו הוא אמר:

"אני לא מסוגל לכופף את היד ויש לי קושי בייצוב הקלף. בגלל שיש בעיה של טעויות בכתיבת ספרי תורה לא ניתן לתקן את הפסול. אם יש נגיעות קלות באותיות העבודה נפסלת." (עמ' 7, ש' 15-14).

31. התובע תיאר בהשלמת החקירה הראשית את הקשיים בכתיבה והסביר את התוצאות של כל שגיאה. לדבריו די בתזוזה קטנה כדי להביא לפסילות האות ולעתים פסילה כזו גורמת לאבדן העבודה שנעשתה עד לאותו שלב ולהחלפת אותה יריעה על כל מה שהושקע בהכנתה (עמ' 8, ש' 18-13).

32. בחקירתו הנגדית הוא הוסיף כי אינו יכול לשבת ולכתוב יותר מדקה, ובקצב הזה ביום שלם, יוכל לכתוב אולי שני משפטים (עמ' 11, ש' 14-13). במהלך הדיון הוא עמד על דעתו, כי יש לו הגבלה בתנועה של המרפק וגם כי הלחץ ביד שמאל, היד שאמורה לייצב את הכלף ואת הכותב, מפריע לו בעבודתו (עמ' 10, ש' 7-3). הוא התייחס להצעתו של ב"כ הנתבעת לכתוב בעזרת שולחן מיוחד הבנוי באלכסון והסביר כי יש שולחן כזה ברשותו אך הוא אינו מסייע לו. עוד הוא התייחס לאפשרות לקבע את הקלף בעזרת מגנט וציין כי אינו מכיר אמצעי כזה או כל אמצעי אחר כמו תופסנים. (עמ' 10). התובע הסביר כי בכל מקרה הקושי שלו הוא בצורך להישען על הקלף כדי לכתוב (עמ' 10, ש' 21-20).

33. התובע העיד גם שניסה למצוא שולחנות אחרים אך הדבר לא הסתייע (עמ' 11, ש' 5).

34. העדות וההדגמה שערך התובע לגבי צורת הכתיבה שלו כסופר סת"ם, שעשו רושם מהימן, אכן מראים כי הנכות שנקבעה לו מונעת ממנו לעסוק בעבודה זו באותו אופן שבו עסק בכך עובר לתאונה. המדובר בעבודה מאומצת יחסית המצריכה עדינות ורגישות בהפעלת שתי הידיים.

35. יתכן והתובע יכול עדיין לכתוב ולהשתמש במיומנות המיוחדת שצבר, אך כתיבתו איטית בהרבה, מדוייקת פחות ולכן פוגמת בכושר השתכרותו באופן משמעותי.

36. יתירה מכך, לפי ההדגמה שערך התובע מדובר במקצוע שאחד הכישורים החשובים לעוסקים בו הוא הדיוק הרב בעבודת הכתיבה.

37. על רקע הדברים שלעיל, עלתה השאלה האם נקט התובע בכל הדרכים האפשריות כדי להביא לידי ביטוי את כשרונו למרות המגבלה ביד. כך נשאל התובע האם יש תחומים שבהם הוא יכול לנצל את יכולתו. התובע השיב כי:

"אין לי שום גישה אומנותית, הכתב יד שלי גרוע, זה אומנות שלומדים. אין תחום אחר שאני יכול להתעסק בו. התחום שאני מצטיין בו ועובד בו מצויין זה הוראה... אני לא מעלה על דעתי תחום שאני אוכל למלא את החסר..." (עמ' 16, ש' 23-27).

38. הנתבעים טענו כי התובע יוכל במהלך השנים לנצל את כישוריו גם בביצוע עבודות אחרות בתחום קרוב לכתיבת הסת"ם אשר בהן החשיבות לדיוק פחותה יותר. כך, הציעו בסיכומיהם כי התובע יעבוד בכתיבת סת"ם בנוסח ספרד, כתיבת מגילות או דברים אחרים (סעיף 9 לסיכומים). דא עקא שלא הובאה כל ראיה ביחס לעיסוקים האחרים ולא ניתן להניח ז'ק בהסתמך על האמור בסיכומי הטענות כי מדובר בעבודות קלות יותר שהתובע יוכל לעסוק בהן ללא קושי.

39. לסיכום, שוכנעתי כי אכן מדובר בפגימה משמעותית ובהקשר זה, הפגימה בכושרו של התובע מזכירה במידה מסויימת, כפי שטען ב"כ התובע בסיכומיו, את הכנר הידוע שנפגע בידיו, הנזכר בפסק דינו של כב' השופט ברנזון בע"א 50/62 קליין נ' רוזנברג, פ"ד טו 1572, 1577:

"הדבר תלוי במקצועו של האדם, בכושר הסתגלותו למצבו החדש, בשלמותו הנפשית, באיתנותו הרוחנית ובגורמים רבים אחרים המשתנים ממקרה למקרה. כנר, שנפגעו שתיים מאצבעות ידו השמאלית עשוי לקפח את מקצועו המיוחד הזה כליל ולסבול הפסד חומרי עצום למשך כל ימיו חייו. לעומת זאת, מנהל חשבונות שנפגע בשתי רגליו, אך רוחו נשארה איתנה, יתכן ויוכל להמשיך במקצועו הקודם והפסדו החומרי עלול להיות לא גדול ביותר."

40. אין ספק, כי התובע יכול לכוון את עיסוקו העתידי ולהתאימו למגבלה אך עדיין ספק אם יוכל להגיע לאותה רמה של כתיבת ספרי סת"ם אליה היה מגיע לולא התאונה. ניכר כי מידת היכולת שנותרה לו לעבוד בעיסוק זה נפגעה באופן קשה.

41. אשר לגריעה מכושר השתכרותו כמורה, הוכח כי כושר זה כמעט ולא נפגע. עם זאת, לתובע אין תעודת הוראה ולא מן הנמנע כי המגבלות שנגרמו לו יביאו לפגיעה

מסויימת בכושר השתכרותו בעתיד אם יאלץ לפנות למקומות עבודה אחרים (ר' לעניין זה עדותו בעמ' 14, ש' 10 ואילך). בעניין זה טענו אמנם הנתבעים כי גם אם התובע יפוטר, אין כל משמעות להעדרה של תעודת הוראה שכן תעודה כזו אינה נדרשת במוסדות תורניים. בהתחשב בגילו של התובע, אין לקבוע מראש כי יעבוד בכל תוחלת חיי העבודה שלו במוסדות תורניים אשר יסתפקו בנסיונו ולא ידרשו גם הכשרה פורמלית. מכיוון שכך, עלולה הנכות שנקבעה להביא לגריעה מסויימת מכושר השתכרותו של התובע כמורה בעתיד אך שיעור הגריעה הוא מתון יחסית.

42. לאור הראיות שהובאו אני מעריך כי כושר השתכרותו של התובע בעבודתו כמורה נגרע ב- 10% בלבד אך כושר ההשתרות שלו מעבודתו כסופר סת"ם נגרע בשיעור של 50%.

השכר לפיו יש לחשב את הפסדיו

43. כאמור, הכנסותיו של התובע מכתובת ספרי הסת"ם והמזוזות אינה מתועדת במסמך כלשהו ואין דרך להעריך מה השכר אותו השתכר התובע בעבר. יתירה מכך, גם בהנחה שלא ניתן להוכיח את הסכומים ששולמו, לא הובאה כל ראיה היכולה לבסס את ההכנסה הצפויה בעתיד. כך, לא הובאו לעדות סופרי סת"ם אחרים, האנשים שרוכשים את הספרים, היכולים להעיד על הסכומים המשולמים (רבנים, גבאי בתי כנסת) ועוד (בהקשר זה השווה לראיות שהובאו בפני בית המשפט המחוזי בחיפה (כבי' השופט ר' שפירא) בת.א. (ח"י) 1171/98 ישראל כהן נ' אבנר איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ ואח', תק-מח 2002 (2) 14894, שם נדון מקרה דומה), הגם שהעדויות שם לא נמצאו אמינות).

44. הכשל הראייתי מקשה על קביעת שכרו של התובע בעבר וכושר השתכרותו בעתיד. בכל הנוגע לנפגע הטוען לקיומן של הכנסות שלא דווחו על ידו לרשויות המס, נקבע כי הכנסות כאלו יובאו בחשבון בחישוב הפסדיו של הנפגע למרות שלא נמסר לגביהן דיווח (ר' ע"א 5794/94 אררט חברה לביטוח בע"מ נ' בן שבת, פ"ד נד (3) 489) אך על הנפגע הוטל נטל כבד להוכיח את טענותיו לעניין השכר הנטען:

"עם זאת, כדי לסתור הצהרה שנתן התובע לשלטונות המס וכדי להוכיח שהכנסתו היתה גדולה מזו שעליה הצהיר, עליו להביא ראיות משכנעות. נוכח המשקל הרב שיש ליתן להצהרה של התובע לשלטונות המס, המהווה גם הודאת בעל דין, מחד, ונוכח האינטרס שיש לו בתביעת פיצויים שהוא מגיש "להגדיל" את גובה הכנסתו לולא התאונה - לא די, בדרך כלל, באמירה גללית של התובע בעדותו בדבר שיעור הכנסתו בעבר, כשזו אינה מעוגנת לא במסמכים ולא בראיות משכנעות אחרות".

(ע"א 8639/96 אריה חברה לביטוח בע"מ נ' קרוניס תק-על 98 (3) 216, בעמ' 217 – ההדגשה שלי – א.ד.).

45. קשה לראות בראיות שהובאו כנותנות נתון אובייקטיבי כל שהוא לגבי הכנסות התובע. לכך יש להוסיף גם את היות עדות התובע עדות יחידה של בעל דין (ר' סעיף 54 לפקודת הראיות [נוסח חדש] וכן י' קדמי, על הראיות (תשס"ד) עמ' 1240 ואילך).

46. התובע היה ער לקושי ולכן הציג, לחילופין, לחשב את השתכרותו מעבודתו כסופר סת"ם על פי השכר הממוצע במשק וזאת בנוסף לשכר אותו השתכר כמורה. בהצעה זו הסתמך התובע על פסק דינו של כבי' השופט ד' לוי' בע"א 5149/94 הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ נ' אלברט לוי, פדאור (לא פורסם) 95 (2) 735, שם נערך החישוב לגבי מי שהשתכר הכנסות שלא דווחו לפי השכר הממוצע במשק. עוד הפנה התובע לפסק דנו של כבי' השופט אור בע"א 6740/96 אבנר איגוד לביטוח נפגעי רכב

בע"מ ואח' נ' חביבאללה, פדאור (לא פורסם) 98 (3) 649, בו נפסק לעובד שהכנסותיו לא דווחו פיצוי המבוסס על שכר של 4,000 ₪ בתקופה שבה היה השכר הממוצע 4,700 ₪ (85% מהשכר הממוצע במשק).

47. עמדת התובע בעניין זה אינה מקובלת עלי ואיני סבור כי יש מקום להעריך את השכר בעבר ואת כושר ההשתכרות בעתיד על בסיס שכרו המלא של התובע כמורה על בסיס שכרו הנטען (כ- 15,000 ₪ ל- 2 העבודות) או אפילו על בסיס שכרו כמורה ועל בסיס השכר הממוצע במשק (כלומר כ- 12,000 ₪ ל- 2 העבודות) וזאת בהיעדר ראיה לכך.

48. בנוסף להיעדר הראיה, הנחת התובע שהיה מתמיד בעבודת כתיבת הסת"ם בהיקף של ספר בשנה או ספר כל שנה וחצי אינה מבוססת על ראיות. גם בעניין זה יש כשל ראייתי ולא הובאה כל ראיה היכולה לשפוך אור לגבי תדירות כתיבת הספרים והגיל שעד אליו נכתבים הספרים. הדעת נותנת כי עבודה כה מאומצת המצריכה דיוק רב ביד אינה נמשכת בהכרח עד גיל 70.

49. הנתבעים הציעו להניח כי אין לתובע כושר השתכרות כלל ולחילופין להעריך את כושר השתכרותו בסכום של 500 ₪. גם עמדה זו אינה יכולה להתקבל. בהקשר זה טענו הנתבעים כי אין לשכוח כי התובע העיד שהחל בעיסוק זה שנים לפני התאונה ולכן אין ללמוד מכתובת שני הספרים בשנים 2002-2003 על כך שמדובר ברצף קבוע.

50. עם זאת, התרשמתי כי התובע אדם חרוץ במיוחד ובעל כישורים העולים על הממוצע ולכן אני סבור כי יש להעריך את הפסדיו לפי החלוקה שלהלן:

א. בכל הנוגע לעבודתו כמורה, נקודת המוצא תהיה שכרו לפני התאונה – כ- 4,000 ₪ נטו.

ב. בכל הנוגע לעיסוקו כסופר סת"ם אני מעריך את כושר השתכרותו בסכום נוסף של 3,335 ₪ נטו שהוא שכר המינימום במשק. בקביעת הסכום הבאתי בחשבון מחד את עדות התובע לגבי הכנסותיו והתחשבתי בכך שמדובר בעדות יחידה בהיעדר כל ראיה. מסקנה זו נתמכת גם בפסקי דין שניתנו לגבי סופרי סת"ם אחרים שגם בהם התעורר קושי בקביעת כושר ההשתכרות (ר' ת.א. (חי') 1171/98 הנ"ל, ת.א. (ב"ש) 10/94 נציגות יורשי אבשלום מיכאלי ז"ל נ' תדיראן, תק-מח 2002 (2) 6945).

51. בהתאם לאמור לעיל, הפסדו החודשי של התובע הוא 10% משכרו כמורה (400 ₪) ו- 50% מהכנסתו כסופר סת"ם (1,667.50 ₪). ההפסד החודשי הכולל הוא 2067.50 ₪.

52. מאחר והשכר הכולל המובא בחשבון הוא 7,335 ₪ יש להביא בחשבון גם את ניכוי מס ההכנסה אותו יש לנכות לנפגע שזה שכרו. הניכוי הוא 699 ₪ ולפיכך השכר נטו משני העיסוקים 6,636 ₪. חישוב ההפסד היחסי לאחר ניכוי מס הכנסה מביא לכך שההפסד מעבודת התובע כמורה הוא 362 ₪ וההפסד מעבודת הכתיבה הוא 1,509 ₪.

הפסד השתכרות בעבר

53. התובע טוען כי היה מושבת מעבודה למשך 3 חודשים ולאחר מכן חזר לעבוד כמורה אך לא עבד שעות נוספות ולא השתתף בתוכניות מיוחדות.
54. בחודש דצמבר 2003 (כחצי שנה לאחר התאונה) שב התובע לעסוק בהוראה באופן מלא והוא עושה כן מאז.
55. מתלושי השכר שהגיש התובע עולה כי הכנסתו השנתית בשנת 2003 עמדה על 45,544 ₪ (3,795 ₪ לחודש) ובשנת 2004 עמדה על 52,149 ₪ (4,346 ₪ לחודש).
56. התובע זכאי איפוא לפיצוי על בסיס הפסד מלא למשך 3 חודשים ולפיצוי על בסיס הפסד חלקי למשך 3 חודשים נוספים (סמוך לתאונה). חישוב ההפסד יבוסס על שכר של 4,000 ₪ שהוא הסכום הממוצע בין השנים והשכר עליו ביקש התובע להתבסס בסיכומיו.
57. לפיכך אני פוסק לתובע סכום סכום של 12,000 ₪ בגין 3 החודשים הראשונים וסכום נוסף של 6,000 ₪ בגין 3 חודשים נוספים. לסכום הראשון תתווסף ריבית מיום 9.8.03 ולסכום השני תתווסף ריבית מיום 9.11.03.
58. אשר לעבודת התובע כסופר סת"ם, אני פוסק לתובע פיצוי בשיעור של 1,509 ₪ לחודש (50% משכר המינימום לאחר ניכוי החלק היחסי במס ההכנסה) מאז התאונה ועד עתה. מאחר וחלפו 33 חודשים אני פוסק לתובע פיצוי בסכום של 49,797 ₪ בצירוף ריבית מיום 1.12.04.

גריעה מכושר ההשתכרות בעתיד

59. בהתאם לאמור לעיל יערך החישוב לפי שיעור ההפסד החודשי שנקבע לעיל לשני העיסוקים (1,871 ₪).
60. מאחר ועבודת הכתיבה היא עבודה מאומצת ולמרות שספק אם הכותבים מתמידים בה עד גיל מאוחר, לא מצאתי כי יש מקום לסטות מההלכה לפי חישוב ההפסד יעשה עד גיל 67. התובע אמנם מסר בעדותו כי סופרי סת"ם עובדים עד גיל 70 (עמ' 17, שי' 19) אך לא מצאתי כל בסיס אחר לאמירה זו ובהתחשב בכך שמדובר בעבודה פיזית המצריכה מאמץ לא מבוטל בידיים, בעיניים, ריכוז רב ודייקנות לא מבוטלת, יערך החישוב עד גיל 67.
61. החישוב הוא 1,871 ₪ X 233 (מקדם היוון ל- 29 שנה) – 435,943 ₪.

פגיעה בזכויות סוציאליות והפסד פנסיה

62. התובע מבקש בסיכומיו פיצוי בסכום של 200,000 ₪ ברכיב זה מבלי לנמק את דרך החישוב. רכיב נזק זה לא הוכח: לא הוברר האם התובע זכאי לקבל הפרשה לפנסיה ממנהמדרשיה בה הוא עובד, מה שיעור ההפרשה ומהם התנאים. מעבודתו זו גם לא נגרם הפסד בפועל וקשה להעריך האם ומתי יעזוב התובע את מקום העבודה הזה ועד כמה תיפגענה זכויותיו.
63. באשר לעבודתו כסופר סת"ם – מדובר ממילא בעבודה כעצמאי שהתובע עצמו היה מפריש בעבורה לפנסיה.

עזרה וסיעוד

64. הפיצוי המבוקש ברכיב זה בסיכומי התובע הוא 70,000 ₪.
65. התובע העיד כי למשך תקופה מסויימת נטל עזרה בשכר (סעיף 35 לתצהיר). עוד הוא הצהיר כי נהג לעזור לאשתו בעבודות משק הבית כגון שטיפת הרצפה, הכלים, סחיבת סלי מזון מהשוק ומהמכולת ולאחר התאונה חדל מכך.
66. אשתו של התובע עובדת כרופאה במשרה מלאה. בתצהיר שהגישה היא תיארה את העזרה שהושיט התובע במשק הבית וציינה כי בשל עבודתה כרופאה נאלץ התובע לסייע בעבודות אלה.

67. בהתחשב בסוג המגבלה ממנה התובע סובל ובכך שנקודת המוצא לפסיקת הפיצוי בגין הפגיעה בכושר ההשתכרות היא שהיה מתמיד בעבודה מאומצת כסופר סת"ם וממילא עיתותיו היו מוקדשות לעיסוק זה, אני פוסק לו על דרך של אומדן גלובאלי פיצוי בסכום של 25,000 ₪ בגין העבר והעתיד.

ניידות

68. התובע טען בתצהירו כי בשל הפגיעה ביד החליף את המכונית למכונית הכוללת הגה כוח וגיר אוטומטי בגלל כאבים ביד שמאל. בסיכומיו הוא מציין גם כי הוא זכאי לפיצוי בשל כך שהפסיק לנהוג ברכב דו גלגלי.

69. התובע לא הביא ראיות ולא הוכיח כי המעבר לנהיגה ברכב אוטומטי או הפסקת הנהיגה ברכב דו גלגלי הם תוצאה של תאונת הדרכים. בנוסף, התובע לא הביא ראיות ולא הוכיח את ההוצאה העודפת שנגרמה לו, אם בכלל, בשל הצורך לנהוג ברכב אוטומטי ולא לנהוג ברכב דו גלגלי. למרות החסר הראייתי, בהתחשב בפגיעה שנגרמה לתובע בידיו, אני פוסק לו על דרך של אומדן פיצוי לעבר ולעתיד בסכום של 10,000 ₪.

ניכויים

70. יש לנכות מסכום הפיצוי את הסכומים שנתקבלו מהמוסד לביטוח לאומי בהתאם לחוות דעת האקטואר שהוגשה, בסך של 223,997 ₪ (נכון ליום 31.1.06).

סיכום

71. לאור האמור לעיל אני פוסק לתובע את הסכומים הבאים:

₪	44,500	כאב וסבל -
₪	67,797	הפסד השתכרות בעבר -
₪	435,943	אבדן כושר השתכרות בעתיד -
₪	25,000	עזרה וסיעוד בעבר ובעתיד -
₪	10,000	ניידות
₪	583,240	סה"כ -
₪	223,997	ניכוי הסכומים ששולמו על ידי המוסד לביטוח לאומי -
₪	<u>359,243</u>	סה"כ

72. לסכום שנפסק ברכיב הפסד ההשתכרות בעבר יש להוסיף ריבית בהתאם למרכיביו השונים כמפורט לעיל. ברכיב ניכויי המל"ל יש להוסיף הפרשי הצמדה וריבית מיום 31.1.06.

73. לסכומים האמורים, לאחר השיערוך, יצורף שכר טרחת עורך דין בשיעור של 13% מהסכום המתקבל בתוספת מס ערך מוסף. כן ישאו הנתבעים בהוצאות המשפט של התובע וישיבו לו את האגרה.

ניתן היום כ"ז באדר, תשס"ו (27 במרץ 2006) בהיעדר הצדדים.
המזכירות תעביר את פסק הדין לבאי כח הצדדים.

א' דראל 54678313-7629/04

א' דראל, שופט

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה